

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Lest ljudstvu v ponk in zabavo.

Štev. 51.

V Mariboru, dne 22. decembra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Slovenski možje, na noge!

Shod nemškutarskih pristašev se je zadnjo nedeljo, dne 18. t. m. slabo obnesel. Ako bi jim ne prišli socialdemokratski delavci in nemški mladiči iz mesta na pomoč, potem bi ostala velika zborovalnica prazna. Kaki »kmetje« so imeli zadnjo nedeljo prvo besedo, treba nam je imenovati le predsedništvo in govornike. Predsednik je bil trgovec Štuger, zapisnikarja mestni učitelj Sedlatscheck in odvetniški uradnik Srpp, govorniki so bili: meščan Girstmayr, vinotrtar in meščan Pfirmer, pek in meščan Ornig, pisarniški uradnik Vidmar, delavski tajnik Muhič, črešnevske »kmet« Kresnik in šentjakovski »kmet« Škof. Ti vsi skupaj niso poklicani govoriti v imenu slovenskega spodnjestajerskega kmeta. Ti ljudje pa tudi nikdar niso volili naših slovenskih poslancev, zato tudi nimajo pravice, dajati zaupnic ali nezaupnic našim poslancem. In če to storijo, smešijo se samo, ker govorijo, kjer jih nihče ne posluša.

Da pa se da slovenskim kmetom volilcem priložnost, da slišijo svoje poslance in jim povedo svoje želje, sklicuje se za dne 27. decembra shod slovenskih kmetov volilcev v Maribor, ki se začne ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu.

Že zadnjo nedeljo so se stajerčijanski pristasi osmešili pred javnostjo, ker se jih je zbralo tako malo število, da so morali z meščani napolnjevati zborovalno dvorano. Dne 27. decembra naj jih osmešijo zavedni slovenski kmetje v drugokrat s tem, da pridejo v celih trumah na zborovanje. Naj Maribor vidi, kako mlo kmetov se je izneverilo svoji narodnosti, naj vidi, da se naši kmetje ne obešajo zaradi praznih besed na nemške meščanske škricke, ampak svojo bodočnost si gradijo v lepi složnosti s svojimi najboljšimi sinovi.

Na shodu bodo poročali naši poslanci o svojem delovanju oziroma postopanju v deželni in državni zboru, a volilci so poklicani, da jim naznanijo vse, kar želijo o njih ali kar se jim ne dopade. Vsakdo bo smel govoriti!

Slovenski možje, na noge! Pridite dne 27. t. mes. v velikem številu na slovenski kmetški shod v Maribor!

Širimo naše časnike!

Želje ničesar ne store
Ne slova mnogo več, —
V dejanju le pokaži se
Bojovník ti goreči!

Alastor.

Te besede pesnikove so vredne popolnega uvaževanja. Naša domovina ima le pre-

več ljudi, ki ji pač žele dobro, a za njo ne store ničesar. Kaj čuda zato, da se je v mnogih krajih vsled naše nedelavnosti silno ugnedil sovražnik, kjer se pred leti ni bilo sluha o njem. Ne prikrivajmo si bridke resnice: sami smo krivi na mnogih krajih našega nazadovanja. Spali smo in sovražniku je bilo lahko posejati med žlahtno pšenico ničvredno ljuliko — ostudnega »šajerca«. So župnije, kjer se prej ni nič storilo za razširjenje naših dobrih listov, ki so sedaj polne gnjilobe. Ko se je to grdo berilo ugnedilo, ga je marsikje težko odpraviti. Veliko je treba truda, a uspehi so čestokrat majhni. Sicer pa ne smemo omahovati v delu, resnica mora prej ko slej zmagati. Škoda je pač za mnoge nesrečne žrtve znanega lista. Mnogi so prišli po njem ob vso vero, ob vsako pošteno misljenje, postali so, dasi naši bratje, zavezniki naših najhujših sovražnikov, da imamo jih že, kakor je vsem znano, ki so po tem listu srečno prišli — na vislice. Proč toraj s takim peklenskim berilom!

Da omejimo, da uničimo pogubni upliv tega lista, njegovih pristašev in nemškutarsko-luteranske stranke, ki stoji za njim, širimo z vsemi močmi naše katoliške liste, zlasti še naš list, ki se že 38 let uspešno poteguje za naše verske in narodne svetinje. Delu nasprotnikov postavimo nasproti naše delo. »Slov. Gospodar« in »Naš Dom« morata priti v vsako pošteno krščansko slovensko hišo. Kar je dobrih ljudi v katerikoli občini, oborožimo jih z našim listom, da bodo vedeli braniti našo sveto stvar, da se bodo tudi vojskovali za njo. To je najboljši način, po

Listek.

† Alojzij Velebil.

(Iz nagrobnice, katero je govoril prof. dr. Medved.)

Starodavna župnijska cerkev pri Sv. Petru poleg Maribora gleda mnogokrat slovesnosti, ki napolnjujejo človeška srca z najslajšim veseljem, z rajsko radostjo...

Toda — kaj občutijo danes naša srca?

Oh, samo grenko žalost, samo bridke bolečine, samo gorje nad prehudo izgubo, ki nas je neusmiljeno zadela.

Ob tih tragi stojimo. V njo smo položili truplo premilega nam moža; njega, ki smo ga vedno tako zelo ljubili, ki bi ga še tako radi med seboj imeli, njega, ki ga bomo tako težko pogrešali!

Blagorodni in obče spoštovani gospod Alojzij Velebil, veleposesnik pri Sv. Petru, je umrl dne 19. listop. 1904 v 62. letu svoje starosti; že leži tu pred nami z namenom, da ga izročimo v naročje matere zemlje.

O — koliko in kaj smo z njim k večnemu počitku položili! Kakšno blago srce boš ti, grob, odselej zakrival!

Nepozabljivi rajnik g. Velebil je bil mnogo

let cerkveni ključar župnijske cerkve pri Sv. Petru. Z vso skrbjo in gorečnostjo je opravljal dostikrat težavno in požrtvovalno službo; župnijska cerkev mu je bila rajsko veselje, njej služiti mu je bila sveta dolžnost. To je hvalovredno znamenje, kako je on bil sveti cerkvi vdan, zraven je pa to tudi najlepše priznanje, kako da so ga vrli in vneti dušni pastirji pri Sv. Petru v tej službi čislali in cenili.

Bil je rajnik tudi več let župan pri Sv. Petru. Njegovi soobčani mu niso mogli večje časti skazati, kakor da so ga za svojega župana izvolili ter mu izročili skrb za celo obširno sosasko. Kakor vnet gospodar za svoje posestvo, tako se je potegoval pokojni Velebil vsikdar za svojo občino ter je na ta način opravičil neomejeno zaupanje svojih sosedov. S previdno modrostjo in z veliko izkušnostjo je povsod povspeševal blagor svoje občine.

Boril se je vedno za svete pravice svojega milega naroda, kojega zvestega sinu se je vselej z navdušenjem imenoval in spoznaval, kajti bil je značajan mož, mož v besedi in dejanju!

Mnogoterim prijateljem bil je res odkritosrčen prijatelj, ljubezniv s svojim prijaznim obnašanjem, postrežljiv s svojim plemenitim srcem; daleč naokoli je bil po teh svojih

lepih lastnostih znan in zaraditega tudi povsod priljubljen.

Ubogim revežem in sirotam je bil blag dobrotnik; njegova hiša je bila siromakom vedno odprta; marsikatero solzo je obrisala njegova očetovska dobrotljivost; marsikatero srce bo še dolgo let milo klicalo in vpraševalo: kje so preblagi oče Velebili?

Kako tedaj ne bi za njim žalovali mi vsi, kako ne bi plakali ob njegovem grobu!

Neizmerno težko nam je, posloviti se od preljubega rajnega. Srce nam bo vztrepetalo, ko bomo čuli grometi težke grude po njegovi tragi; ustnice se nam bodo tresle, ko mu bodo sedaj zadnjic rekli: Z Bogom!

In vendar mora priti — le-ta žalostni: Z Bogom!

Z Bogom! naš nepozabljivi gospod Alojzij Velebil, tako ti kliče vsa šentpeterska župnija, katero prezgodaj zapustiš.

Z Bogom! ti kličejo tvoji mnogostevilni prijatelji in znanci, katerih srce si samo sedaj ranil, ko si se od njih ločil.

Z Bogom! ti kličejo tvoji odlični sorodniki, katerim si bil čast in ponos, pomočnik in dobrotnik.

Z Bogom! ti kličejo tvoje štiri hčere, ki v tebi izgubijo svojega rednika, svojo zalombo, svoje upanje.

Prejemnik št. 100
se v št. 100 in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Škopski se na vsu
dajo, nepoležni listi
se ne upremanjo.

Na cenzura se poudarja
od navadne vrste,
se so natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Iskrenost se upremanje
do srede opozna.

katerem ohranimo naše ljudstvo katoliško in narodno.

Za širjenje časnikov je čas o božiču, o novem letu najugodnejši. Naj se tega dela nikdo ne sramuje, najbo kdorkoli. Koga bi naj bilo sram svetega narodnega dela? Pač nobenega pravega rodoljuba! Kdor ljubi gojiti mir, — pomaga nasprotnikom. Ko pastir narodov spi, žanje sovražnik. Na delo torej, vrla naša duhovščina, vi vneti vagojitelji naroda, učitelji po župnijah, na delo vi kmečki rodoljubi, vi zavedni mladeniči in ve navdušene mladenke po naših vaseh!

Vsak izmed vas si takoj napravi zapisnik naročnikov našega lista v župniji ali občini. Kdo ima list, ne bo težko izvesti. Tak zapisnik bo vsakemu povedal dovolj. Imamo še žal, mnogo krajev, kjer naš list ni tako razširjen, kakor bi moral biti. Tu in tam se naročniki lahko preštejejo na prste. Kajpada pa imamo že dokaj župnij, v katerih dosega število naročnikov naših 100 in še več. Sploh velja načelo: vsakemu našemu pristaši naš list v roke! Če tega ni možno do pičice izvesti, skrbite, da bodo list imeli vsaj vsi veljavnejši možje, ki imajo pri občini važno besedo. Kjer ne boste poskrbeli za to, mora propadati naša stvar, ker nasprotniki delujejo neumorno. Pomagajte ljudem pri naročanju! V vsaki občini ali župniji naj bi se našel kdo, ki zbira naročnino od naročnikov, tako da ljudje lahko vplačujejo male svotice. Ako se pristaši brezverskih časnikov toliko trudijo za ničvredno stvar, zakaj bi se mi ne trudili za stvar, od katere je odvisen naš časni in večni blagor?

So ljudje, ki ljubijo samo nabožno berilo. Tem pa oskrbite »Glasnik najsv. Src« ali »Bogoljuba«. Eden katoliški časnik, bodisi že političen ali nabožen, imej vsaka slovenska hiša. Ko to dosežemo, bo bolje za nas Slovence. Zadošči se imamo dobrih ljudi, manjka jim le poduka, izobrazbe ter srčnosti za delo. Vsega tega pa se bodo navzeli iz dobrih časnikov, ki so dandanes res pravi apostoli versko narodnega mišljenja in delovanja, rodoljubom duhovnim in posvetnim najboljša podpora.

Znani so nam rodoljubi, ki so našemu listu in drugim dobrim listom pridobili na krajih svojega delovanja na stotine in stotine naročnikov. Sad takega postopanja je zavednost dotičnih krajev in narodne volitve. Kako je dostikrat marsikdo silno hvaležen za to, da se ga je pridobilo za dober časnik. O naše ljudstvo je dobro, predobro v svojem jedru, ohranjamo ga torej po dobrem časopisju vedno takega!

Da bi pač te vrstice uživali vsi, ki resnično ljubijo svoje ljudstvo! Sedaj se nudi vsem tako lepa prilika za širjenje časnikov. Novo leto se bliža in nas vseh želja je, da bi bilo leto napredka in zmag za naš narod, to pa bo, ako se vsi poprimemo narodnega

Najganjlivejši in najžalostnejši: Z Bogom! ti pa kliče tvoja zapuščena soproga, osirotela vdova, kateri je s teboj za vselej zašlo solnce zakonske sreče, solnce zemeljske sreče sploh...

Vendar — ne žalujmo preveč! Ob tem grobu nam ni treba obupati. Ob grobu pokojnega Velebila sladi čašo naše žalosti mogočno tolažilo.

Le-to tolažilo je naše neomahljivo prepričanje, da bo večni sodnik rajnemu Alojziju milostljiv. Da! milostljiv mu bode večni sodnik, pravim, ker je neskončno pravičen in zvest svojim obljubam, ker hoče tisočero dati svojim vernim vse, karkoli jim je obljubil ter jim bogato vsem povrniti, karkoli so mu isti dobrega storili.

O Jezus, ti si nekaj rekel pred svojimi apostoli in pred vsem ljudstvom: »Kdorkoli spozna mene pred ljudmi, njega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.« Jezus, rajni, ob katerega grobu stojimo, Te je vedno spoznaval, rad in z veseljem spoznal. Priča za to je vsa št. peterska cerkva, ki ga je videla vsako leto večkrat

dela in spravimo v vse naše slovenske hiše naše dobre katoliške časnike, zlasti se naš list. Govorili, navduševali smo že dovolj, naj slede tudi dejanja!

Cemu ves hrup? Čemu besed?
Na delo rajši vsak —
Naj bo mu vsak prekratek dan,
Preagoden vsak mu mrak!

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Odkar se je vršila sredi oktobra ob Šahu in Hunhu velika bitka, ni na bojišču nobenih važnejših dogodkov. Dolgotrajni mir, ki sledi tem krvavim bitkam, nam kaže, da sta obe armadi vsled zimskega časa ovirani, bojovati se v večjem obsegu. Strupen mrz, ki pade po noči 20 stopinj pod ničlo, povzroča vojakom mnogo trpljenja, in globok sneg pa ovira premikanje čet ter dovažanje potrebščin po slabih mandžurijskih cestah. Male praske, posebno na krilih obeh armad, se seveda vrše vsak dan. Splošno se pa Rusi in Japonci drže svojih močno utrjenih postojank, ki so jih utrdili zadnje štiri tedne. O teh utrdbah, ki so jih zgradili Rusi in Japonci, se poroča, da se ruske utrdbе raztezajo od Tavananqua na spodnjem delu Huhna, zahodno od železnice, do Tančena na levem krilu, in sicer so glavna stališča prirejena zahodno od železnice na desnem Šahovem bregu. Ta so v izbornih stališčih nastavljeni težki topovi ter postavljene utrdbе z veliko natančnostjo, nadalje prostori, varni pred bombami itd. Tudi Japonci so se na mestu prejšnjega prodiranja na tem delu bojišča omejili na brambo svojih že posejanih stališč ter so, kakor Rusi, celo svojo armado postavili v utrjenih taborih za mogočnimi utrdbami. Sploh se pa vrši sedaj v Mandžuriji kaj čudna vojska, ker stojita na mali razdalji, na primeroma malem prostoru dve posebno močni armadi že več tednov skoro popolnoma mirno.

Kuropatkin je zelo močno utrdil stališče svoje armade v Mandžuriji. Mislimo si nekoliko vzvišeno ravan. Najprej so spredaj pred vhodom izkopane rove, ki se razširjajo v enakih razdaljah v četrtekote, v katerih so globoke jame. Nato pride plot iz bodečih žic, za tem pa več vrst takozvanih volčjih jam, ki se vlečejo okoli in okoli vsega tabora. Na dnu vsake jame je obrnjen navpik oster kol, na katerega se sovražnik nasadi, kadar pade v jamo. Jame so večinoma nalahko zakrite z bičjem. Vmes pa je napeljana gosta mreža bodečih žic, v katero se vjame napadalec, ki ne more prej naprej, dokler ne potrga in odstrani vseh žic, ker tudi če jih poreže, ga še vedno zadržujejo, da ne more naprej. Skozi ozki vhod se pride v predvor taborišča. Najprej je na levi in desni širok in globok jarek, ki je napolnjen z vodo. Več

sprejemati sv. sakramente; priča ste vi, ljubi možje od Sv. Petra, med katerimi je vaš pokojni župan se udeleževal vseh cerkvenih pobožnosti, ki jih v skupno tako lepo opravljate, kakor le malokje ali morebiti nikjer v celi škofiji; priča za to je pobožno krščansko življenje v Velebilovi hiši, koje je on vodil in z vzpodbudljivo besedo, kakor tudi s prelepim vzgledom oživljal.

Jezus, Ti si dal slovesno obljubo, rekoč: »Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli!« Vemo torej, da gotovo svojega usmiljenja tistemu ne boš odrekel, kojega srce je usmiljenja vedno plamtelo.

O Izveličar, Ti si rekel: »Če kdo meni služi, naj gre za menoj in kjer bom jaz, tam bo tudi služabnik moj, in če kdo meni služi, njega bo Oče ljubil.« Ne boš tedaj, dobrotljivi Odrešenik, tistega zavrzel, ki Ti je vedno po svojih močeh služil; naj pride tja, kjer si Ti — v večni raj, v neskončno veselje!

vodnjakov neprenehoma napolnjuje ta jarek. A tudi v njem je vse polno kolov, med katerimi je napeljana bodeča mreža, tako da ga ni mogoče preplavati. Tudi pred vhodom je zopet bodeč plot. Zdaj se pride do nasipa v podolgastem polkrogu, ki je dvojen, tako da se moštvo lahko skrije v njem pred topniškim ognjem. Zatem se pride še le do nasipa, ki obdaja pravo taborišče. Ta je izpeljan v obliki trikotnika z nalomljenimi stranicami in ves nasajen s topovi, zlasti ob voglih. V sredi je pa prostor za vojaštvo. Izkopane so jame v zemljo in postavljene nizke lope, vse pa pokrite z debelo plastjo prsti, katera daje popolno varnost pred bombami in granatami. Tu leže vojaki, kadar so prosti službe. Podobna skrivališča so še ob zadnjem naipu. Seveda so te priprave samo za brambo, ne pa za napad. Gotovo so se tudi Japonci utaborili na podoben način. Iz tega pa tudi spoznamo, zakaj je vojska v Mandžuriji zastala. Noben nasprotnik neče zdaj v hudi zimi vun iz utrjenih brlogov, katere si je s toliko težavo naredil.

O vprašanju, kdaj bodo Rusi v Mandžuriji pričeli s prodiranjem ter o splošnem položaju, se je izrazil tudi odposlanec Kuropatkina, grof Adlerberg, ki je došel v Petrograd, sledeče: »Za sedaj mislijo Japonci le na brambo; ne da bi začeli s prodiranjem. Dobro razumejo, kolike izgube so trpeli, da so prišli do reke Šaho. Toda dosedaj so imeli pred seboj le slabotnega sovražnika, sedaj pa, ko stoje pred grozečo in veliko silo, jim ne preostaja drugega, ko misliti na brambo. Na to delajo sedaj z vsemi silami. Japonci ne morejo sedaj vojevati niti majhnih konjeniških napadov, ker nimajo za to pripravne konjenice; ruska konjenica pa je sposobna za velike boje. Kar se tiče splošnega prodiranja ruske armade, je po grofovem mnenju za sedaj še ni pričakovati. Rusi ne nameravajo pričeti pred koncem januarja ali začetkom februarja. Vendar bodo imeli gotov uspeh. Tudi morebitni slučaj ne bodo izpremenili sklepa. Sploh ni dvoma nad premočjo ruske armade in vsi, od generala Kuropatkina do zadnjega vojaka gledajo mirno in samozavestno v prihodnost.

Zdaj je došel tudi že poveljnik tretje mandžurijske armade Kaulbars na bojišče in kmalo bo tudi cela njegova armada zbrana. Potem bodo imeli Rusi kakih 80.000 vojakov več kakor Japonci.

Na morju.

Baltisko brodovje bo te dni došlo k otoku Madagaskar, kjer se bo pripravilo na nevarno, osodepolno pot. Togovo brodovje jih bo najbrže čakalo pri Peskadorskkih otokih, katere Japonci utrjujejo, da bi jim služili za podlago v boju z baltiskim brodovjem. Prednje ladje pod admiralom Uriu, o katerih smo že poročali, pa so baje pri Natunških otokih. Japonci so šli ruskemu brodovju za to tako daleč nasproti, ker se bojijo, da bi Rusi posedli najjužnejši otok Formosa. Vse ruske ladje, posebno pa prevozne, so napoljene vojaštva. Kaj nameravajo Rusi s temi in kje jih bodo izkricali, to skrbi Japonce.

Tudi ne vedo kje bo plul Roždestvensky. Japonske križarice se pripravljajo, da ga sprejmejo pri Malaškem in Zonskem zalivu. Morajo se toraj razdeliti na dva dela. Kaj pa, če Roždestvensky plove po širokem morju okoli Avstralije? Če misli Togo tudi na to, mora deliti svoje brodovje na tri dele. In če tak del trči na Ruse, je izgubljen. Roždestvensky bo seveda skrival svoje namene do zadnjega.

Port Artur.

V Čifu se je dne 16. t. m. v resilnem čolnu pripeljalo iz Port Arturja šest ruskih vojakov in en častnik. Prinesli so s seboj važna poročila, katera so oddali ruskemu konzulu. Ti Rusi izjavljajo, da so poročila o poškodbi portarturskih ruskih ladij večinoma neresnična, istočasno pa zatrjujejo, da se je Rusom posrečilo, potpiti dve ali tri japonske